

ספריית המכללה
מכללת יעקב הרצוג
ליד ישיבת הר-עציון

עשרים

שנות קוממיות ועצמאות

בעריכת

ראובן אביניעם

~~1.43~~
~~30/3~~
~~224~~

~~1.43~~
~~62~~

חוברת י"א

עלילות-גבורה

משרד הכסחון
אגף פת-אדם

א"ר חשכ"ח

4.30
167

לפני ממוחזק, ודוד נצל מצב זה ושלה אכן למצוא-גלית בעזרת קלעו. כמלים אחרות: דוד לא לחם בגלית נשקו נחות, אלא להפך – כושק עדיף, ונדללותו לא היתה בכך שהיה מוכן לצאת למלחמת חלש כנגד חזק, אלא בזאת שיצע למצא דרך לנצל נשק, בו יכול החלש להשיג יתרון ולהיות לחזק.

גם בחלק הרחמי, כבשמי, מסביר לנו התנ"ך את סגולותיו של דוד. הוא אמנם הכריז כי "לא פָּחַדְתָּ בְּחַיִּית וּבְחַיִּית יְהוֹשִׁיעַ ה', פִּי לֹהֵם הַמְּלִחָמָה"; אולם לא ההסתמכות על נסים אלא האמונה בכתו, היא שהנחתה אותו. דוד ידע כי אין להרתע מהחזק. הוא נאבק בלב וכארי וכול להם. מאחוריו היה נסיון האומר כי אין "מלחמות אבהות"; יש לחתום קטני-אמנה ויש דרכי-מלחמה לא נכונות. אולם מי שנכתן להלחם בתרוק-נפש – ימצא דרכים להתגבר על הארי, על הדוב ועל גלית. על אודות גלית אין התנ"ך מרבה בדבור. מספר רק על נפשו: הוא היה גבה וחזק. אף-על-פי-כן אפשר אולי ללמוד על אסיו לשי הציד שנשא. כל נפשו עטה שריון: קובע נחשת, שריון שקששם, מצחיות נחשת להגן על הפרצים וצנה (מק) שהוליד לפניו נשא-כלי. איני יודע אם אפשר להסיק מכך שגלית נעדר עז-נפש, אבל כלי ספק חודד וחשש לנפשו ועשה כמיסב יכלתו להגן ולסוכך עליה.

להסיקה הדיספניכית הזאת (קו מניע נד) היו, כמובן, גם תוצאות מכבידות – ששוטן פמשהמו. משקל שריונו (שקשש נחשת) היה כהמשים וחמשה קילוגרם, ולהגב הניתו (ברזל) – ששה וחצי קילוגרמים. לאלה יש להוסיף עוד את קובע הנחשת, מצחיות הנחשת, כידון, חנית וחרב. משקל הציוד שנשא גלית על נפשו עלה על שבעים קילוגרם. אכן מבצר מרשים! אך אם היתה זו מכונית-מלחמה יעילה – ספק רב. בקרב-

רבי-אלוף משה דיין
שר הבטחון

רונן ה'לוחמים

מדינת-ישראל קמה במלחמה. לחמיה – חילים ואזרחים – הדפו והביסו את חילי הצבאות הערבים שתקפו אותה מצפון, ממזרח ומדרום. גם לאחר קום המדינה לא פסקו ההתנשטות, וגם פָּחַדְתָּ. בסעלות-התגמול ובמערכות-סיני, היתה יד הישראליים על העליונה. מהו מקור עצמתה של ישראל? יתרון טכני? עדיפות ארגונית? עליונות מורלית? ומה? בדיק המשמעות של עליונות מורלית? מהו זה המאפשר היום לישראל לנפג על ארביה, כפי שנצח דוד את גלית. ואולי באמת טוב לסתח ככמה הערות על אודות מלחמת דוד וגלית.

דוד לא היה טפוס תמים-אמציותלי, המתפרץ לקרב בכתו אמונתו בלבד והמוכן להשליך את נפשו מעד ללא שקלים יתרים. הוא היה לוחם ממלח ומחשב: לא רק דוד המלך המבוגר, מכניץ שביו ומרחיב גבולות ישראל, אלא גם דוד הרועה, "נער אדומי עס-יפה מראה". גם הוא חקר וברר, ראשית לכול, מה הגמול המבטח למי שיפה את גלית. אחר-כך נסה את הציוד הקונבנציונלי – קובע הנחשת, השריון והחרב – ופסלם, כי לא נסה בהם, ורק אחר-כך יצא למערכה כשבנידו מַקֵּל, המשה חלקי אבנים וקלע.

מי ידע מה היו תוצאות הקרב לו אמנם התמודד דוד עם גלית במלחמת-חרבות. כאשר בחר דוד לעבר לאבנים, לא נותר למעשה, אלא השיג יתרון בנושקו. לגלית לא היתה קשת ולכן לא יכול היה

מתחלפים לב המפקדים. הותיקים מגיעים לצמרת ואת היחידות הלוחמות מקפץ לידיו הדור הצעיר. אולם לא רק זמן מכדיץ בן הדורות. במשך עשר שנים מהלכים שטחים פוליטיים, סכנים וחברתיים, הנשק והציוד (בעיקר של חיל-האוויר) משתכלל, האיב מתקדם ומתעצם, ובראש וראשונה משתנית החברה. הנערים המתגייסים לצבא הוגם תוצר של החברה האזרחית ועד להגייסתם הם נושמים את אורח-הרחוב. הרוח המעשבת הזו אינה דומה לזו של 1966, כשם שישאל של מערכת-סיני לא הייתה הישוב הותיק של 1948. על השפעת השכלולים השטחים בנושק על אסיו של הצבא – לא כאן המקום לעמוד. אעיר רק על הזקה שבין החברה לרוח-הצבא.

אין ספק כי באסיו של הצבא הישראלי התחוללו במשך עשרים השנים האחרונות שינויים קטבים. אף-על-פי-כן, אני סבור שהמורל-רוח-הלחימה של המפקדים הצעירים, המשרתים בצבא כיום, אינו נופל משל קודמיהם – ממורל הצבא במערב-סיו או במלחמת-השחרור. אדרבה, נראה לי שמבחינה הקרביה המפקדים של היום עולים על קודמיהם. במלים אחרות: בני העשרים של 1948 היו אמנם חניכי תקופה יותר אידיאליסטית מהנכוחים ובמבחינה האזרחית של החיים היו מוכיחים את עצמם כפחות קריטיים מהצעירים של היום – נערי "דור האספלט", אולם דבר זה אינו חל על השטח הצבאי. על אף שאיפתם לנוחיות – למכונית, לדירה מרווחת, למשפחה גבוהה וכו' – שאיפה שהיא היום חזקה בהרבה מזו ששררה בישראל בשנות הארבעים – הרי מספר המפקדים הצעירים קדימה וקוראים לחליהם "אחרים" (הם עושים זאת בקול נמוך; רק רס"רים במגזר המסורתי צועקים!) גבוה היום מאשר בצה"ל של 1948 או אף של 1966.

הענה יכול היה גלית עמוס-הנחשט לנצח, אולם לתמוך, לנע במהירות-בדאי שלא היה מסוגל. (התנ"ך מצין כי דוד רץ ואילו הפלשתי הלך). ואולי גם לא רצהו אולי לא השריץ הגן על גלית, אלא גלית הסתחר מאחורי השריץ בהשאירו למחבת לעשות את המלחמה

הבאתי באריכות-מה את צדדיה השונים של מלחמת עמק האלה לא משום שאני מערער על הסמליות שהעניקו לה כדורות הבאים. אדרבה, אין סמל שכתב את לחמי-ישראל כדורנו טוב יותר מאשר מלחמת דוד בגלית. הטען הדומה הוא כי דוד לא המיר במלחמתו את הנשק ברוח; הוא לא סמך על אלהי צבאות שיעשה כשבילו את המלחמה, אלא חפש ומצא דרך-לחימה, בה יהיה לו יתרון צבאי על פני גלית. אולם לחימה זו תנאי לה: רק מי ש"רוח" אלהים בקרבו" יכול לעשותה. זוהי לחימת הנעזים, העשויים לכלי חת.

נצחון במלחמה אפשר להשיג רק על-ידי יתרון צבאי, ועליונות מורלית חיובת למצא לעצמו דפוסיים סכנים-צבאיים כדי שיהיה לה משקל בקרב.

סגל הפקד המעצב היום את צה"ל ה"ה"דור" השלישי מאז קום המדינה. אני מתכוון למפקדים הצעירים – מפקדי הסלטה, המחלקות והפמ"ח, הצוללים וטיסי-הקרב; אלה שוצאים בראש החלקה לפשיטה מעבר לגבול ומזנקים ראשונים לעמדות האויב; אלה שכה רבים מהם נוסלים בקרבות, שביקוסיהם סמונת יותר שושנים שחורות מאשר שרביטי מרשלים. ה"דור" שקדם להם נתג את יחידות צה"ל בפשיטות-התגמול של 1954-1956 ובמערב-סיו וה"דור" שלפני עשה זאת בשנת 1948 במלחמת-השחרור.

הזמן העובר בין דוד לדוד בצה"ל הוא כעשר שנים – תקופה בה

(אפשר, כמובן, לטען שבזאת מתבטאת נתיחותם של הערבים - שאין הם מצליחים להטיל לזירת ההתמודדות את הפתח הצבאי הטמון בתחשיבים מליץ נפש. אולם טענה זו אינה משה את העובדה כי במהלחמות בין הצבא הישראלי לבין הצבא הערבי לא תמיד עלה מספר החילים הערביים על הישראליים). פשוטו הקרבי של הצבא הישראלי ורוחו-הלחימה של חיליו ראויים לציין כשלעצמם ולא רק בהשוואה לאלה של הערבים. למדינות הערביות יש חסרונות ופגמים יסודיים, מההרים מקור חלשה לצבאותיהם ומונעים מאתם להעריך כראוי למלחמה. אולם פתחו של הצבא הישראלי אינו רק יחסי. אין הוא פתקציה של חלשת הערבים. ההתערבות לתפקידים מספונים - רצונם של המתגייסים הצעירים להספח דוקא לצנחנים וליחידות מיוחדות כדי לשאת במלא נטל הקרב, נהג המפקדים להמצא בשורה הראשונה של יחידותיהם בעת ההסתערות - כל אלה מעניקים לצבא "ל רמה קרבית גבוהה ללא תנאי וקשר למגריעותיהם של החיליות הערביים.

יתר על כן: ברוב ההתנגשויות שנערכו מאז מלחמת-השחרור בין פחות ערביים לישראלים לא היה משקל מכריע לכמות החילים המשתתפים בקרב. בקרבות-האוויר נלחמו לרוב זה בזה טייסים בודדים או זוגות. התנגשויות אלו בעת מערכת-סיני וכשנים שלאחריה נסתמו קלן בנצחונם של הישראלים. כן היה הדבר גם בפעילות-התנומה. המבחן לא היה כמותי. הפעיות שעמדו בפני היחידות הישראליות היו לרוב מסע ארוך ברגל עד לאזור הקרב, התקרבות בחשאי אל משלט האויב, פעולה מתאמת ומהירה בעת ההסתערות ולחימה פנים אל פנים, אחד מול אחד, בעמדות ובתעלות-הקשר. ההצלחה בפעולות אלו הייתה מתייגת באמץ-הלב, בידע-קרב ובנוכחות להסתכן האחר

שנה שורי החריש). והשומרים היהודים חקו את שכניהם - חבשו פפיות, לבשו עֲפִיזות ופָּחוּ שפמים מחודדים כלפי מעלה.

אף שהשומרים הערבים היו אמיצים ונעזים, רחוקים היו מלהשיג עליונות על איביהם. גם בין הנקבים והשומרים הערבים נמצאו בחורים עשויים לבלי חֶת וה"טכנולוגיה" של הסוסה הערבית האצילה, האביר-חמשה (רובה בעל מחסנית של חמשה כדורים) וה"ידע המקצועי" - התמצאות בשבילי נאדי פיגס - לא העניקו לשומר היהודי כל יתרון. עדיפות הלוחם הישראלי על פני הערבי החלה מסתמנת יותר מאחר כאשר ההתנגשויות נערכו במסגרות קולקטיביות (הנעת-ישוב) וביחידות צבאיות (התמודדות), בהן דרוש צרף של אינטליגנציה, ידע ורמת לחימה גבוהה.

*

איני סבור כי הפסד העקרי לעליונותם של החילים היהודים בקרבותיהם עם החילים הערביים היה בכך, שהמעטים הביסו את הרבים. קודם-כל עריכת החשבון אינה פשוטה. אנו נוהגים לאמר כי במלחמת-השחרור נצחה ישראל שבע מדינות ערביות שתקפו אותה. במדה שהמדובר במדינות, - נסחה זו נכונה. מצרים, סוריה, ירדן, לבנון, ערב הסעודית ותימן הכריזו מלחמת-כפוש על ישראל - ובסופו של דבר נאלצו להפסיק את המערכה ולהסגנו. אולם אם הכונה אינה למדינות, אלא ליחידות-הצבא שלהם, ספק אם בשלבים האחרונים של מלחמת-השחרור נהגו הפחות הערביים שלחמו בישראל בכל מקום מיתרון מספרי. וכן גם במערכת-סיני. גם כאן צריך להבחין בין החילים המצריים שהיו בחזית-סיני - שעלו במספרם על חילי צה"ל שהשתתפו במערכה זו - לבין החילים שלקחו למעשה חלק בהתנגשויות.

(ההסתייגות) בגיטות ובפצצות – מעורבים פקטיקה אופנוטיבית ותחנים דורר להחשבות על פריצות נעויות לשטח האויב, פעילות פקוף וחיריות עמקות.

אך הספקה המכרעת למעשה זו נעוצה לא בגורמים פסיים, בקרקע ובציוד, אלא באפסים של המפקדים. ההסבר כי הנדחת מתחבית מהתחנות הסקטיים הוא רק פרוץ פכני, שבא כדי להגשים את המשאלות שכלב הדור הצעיר של המפקדים – נערים חדורי אמונה בפח הישראלי וצמאי מרחב ותעסה לפעלהם.

הפסד הפכני המבוקש ביותר ליגשה החדשה (התקפתית במקום העתידית) הוא העדר פצצורים וגוררים בנבולות המדינה. אף שמדיניותה של ישראל (ודבר זה מקביל, ללא פער, גם על הצבא) הנה, מבחינה מדינית, העתידית ביסודה, נמנעו במשך כל השנים, האחראים לצבא הישראלי מלנקט אמצעים העתידים. תעבתם להתערות הערכית היתה – מכת-נער, התקפה על כסיס-האויב, העברת המלהמה לארצות-ערב ולא הסתערות והתנועת מאחורי מחסה. המשג "מלהמה עם הערכים" מצטייר בעיני רוחו של החיל הישראלי בהתקפה שלו על עמדות סקטיות של יחידת-צבא ערבית. הכעיות העצבות בסעודת הן איך יצאה את הירדן, איך עבר את מדבר-סיני, איך יפנה את המוקשים המעים על המשלטים הערביים, איך יפול את הגדר ואין שחק את עמדות-המקלעים. ואילו גדרות, פצצורים, תעלות-קשר ואש העתידית הנה, בדרך כלל, קשיים נרדסים לצבא הערבי. על עצמו חושב החיל הישראלי במקשים של הסתערות, צניחה, תענת-שריח ופיצוץ-לילה. לכאורה, לדברים אלה אין חשיבות. אפשר לאמר, כי כבוא יום-המלהמה תנפץ המציאות את ההנחות הדמיוניות על אודות מירעשה-

למען רעוה. במקרים אלה הנוברת מספר החילים לא היתה עתרת. המבחן היה איכותי ולא כמותי.

התחנים הקובעים היום את פעלת הצבא הישראלי שונים לחלוטין מאלה שקדמו להקמת המדינה. השתנה לא רק הסטטוס (צבא במקום ארנטי-מתחרת), האופן והציוד; השתנתה גם התנועת-הצבא – במקום המנוחה ההעברית שדיתה בעבר יגשת-היסוד, התפתחה בצורה "יותר ויותר התפיסה ההתקפתית. הצבא הישראלי אמנם נקרא "צבא הענה", אולם אין הוא צבא הענה. הוא (כמוכן הצבא היחידני של המשט) צבא אנטיבי, בתפיסתו הפקטית – ובפקר ברריות. שני ה"דורות" האחרונים פעלו רק במסגרת אנטיסבית. הם לא נערכו לאף קרב-הענה אחת. מערכת-סיני, פעילות-התנועה והפשיטות שמעבר לנבול היו מבצעי-התקפה מובהקים ומבחינה תעכית היתה לדבר זה ערך מכריע. קרבי-הענה אפשר לקיים גם ללא מורל גבה, בחסר-בכרה, כשהגב אל הקיר, בחסות פצצורים ובהפעלה אוטומטית ומתכנת מראש של כלי-המשק השונים. אולם התקפה, פריצה להסירות האויב, פבוש משלטי-ההסתערות על יחידותיו אי אפשר לעשות ללא רוח-לחימה נעוה. יתר על כן: בהתקפות – ובפקר של יחידות קטנות, מחלקות וסלחות – המפקד חייב להיות גם מנהיג, קטר הסתף עמו את אנשיו. ולא רק הפעלות שפצעו למעשה. גם ההתכונות המתשבותיות השוררות בצבא הנה התקפתיות. גבולותיה של ישראל וכן לב השטחים שמעבר להם נעדרים מעצורים סבירים (נהרות גדולים, הרים גבוהים וכדומה) ואף לא הוקמו בהם פצצורים מלאכותיים. גם בעת מלהמה אין ביקלותם של הצבאות הערביים ליצר קו-חזית הקמטיים "מים אל ים", כפי שעשה באירוסיה. מצב זה – אפי השטח הקל לנחות והדלילות

הגלפֿע השחוף, המים הצועים מִפור בית-לחם וצורי היצֿלים כמדבר עץ-גדי אינם מִתוֹס שבאגדות בנות שלשת אלפים שנה. זהו נוף חייהם, קרקע רגליהם. השבילים בהם נמלט דוד מִשָּׂאול ושמשון ירד תמננה הם השבילים לִפְשִׁיטוֹת-התגמול ולחליות-הסוּר.

מִפְקֵדי הצוננים – אריק, דודי, מוטה (אשר הם עצמם כשר מבשר ועצם מעצמו של דוד זה) השכילו לקלט פהִוס נפשי זה ולעצב לו משטר-לחימה הולם. נטיה – ולו גם בתנאים הקשים ביותר – לא העִלְתָה על הדעת. (קרב המיתלה במערכת-סיני, שהיה עֶקֶב מרם ואשר אף יחידה אחת בצה"ל לא היתה מסגֿלה לִכְצֵעוֹ – הֵנָּה דִגְמָה לכך). הרוגים ופצועים לא הִשָּׂארו בשדה גם כאשר היה פְּתוּךְ פְּרָחוֹ בהסתפֿנות ובאִבְדוֹת. פצועים ש"הרחו" כי עומדת להערך סֶעֱלָה וחילים שהשלימו את שְׂרוֹתָם היו מסתלקים מִבֵּית-החילים ונטשים את עבודתם האורחית כדי להצטרף למבצע ו"לחת כתף לחבריה" – המקשים "מסֶפֶן מדי", "מעִצִּים מדי" ו"כלית-אפשרי" נמחקו מהלִפְסִיקוֹן.

לו הייתי צריך לִצֵּיץ – מבין אלה שפשתי – חיל ישראלי לִדְגֹמָה, הייתי נוקב בשמו של מאיר הר-ציון. הוא, כמוֹכֵן, אינו "החיל הישראלי האִסְטִי". הָאִסְטִי הוא הבינוני ואלו הר-ציון – משכמו ומעלה. כלומר: הוא לוחם ישראלי טפוסי, אלא שהוא עושה זאת יותר טוב מאחרים, הרבה יותר טוב. הוא סִרְ מִעֲלָה, מסתער נעז, נבון-קרב ועקשן ללא פְּשָׁרוֹת: הדרך לתאֵר את דמוּתוֹ אינה בקשירת כתרים לשמו, אלא בספור סֶעֱלוּתוֹ, סִיּוּץ מִעֲבֵר לנבול, הפשיטה לחברון ביום-השלג, פְּבוּש העמדות הסוריות במבצע פְּגֹרָה וקרב אל-רהאֵה – הקרב שבו גם נפצע קשה.

מה בעת הקרב. אולם אין זה כך. תזוֹת אלו – הרוח שָׁפָה הִי הצבא, אמונה בכחות והתנועות הבלתי-מִסִּיגָה להסתער ולכפש – "דברי-יחזקאל" אלה הם שקובעים את מהלך המלחמה יותר מעורמים סיסיים.

*

אני חושש, כי דברי יצֿלצלו כפְּרוֹזָה, אולם האמת היא כי הצעירים דאגו להחיות את שנות-הנעור-והנבחרות שלהם (משהו שבין גיל עשר לגיל השלושים) כבשפֿרָחוֹן, כנסחפים כמענה אדירה המתענת בקרבם. הם חודרים אמונה עזה (זו שאנו, המבגרים המנטים, קוראים לה "בלתי-שקולה") – בכָּתָם, בתחושת שליחות, שלוחות שאינה חובה אלא זכות – זכות להיות ראשונים, מפלסים, מניעים, נשאים-המתרח־שה-החורב של העם היהודי. ומעל לכל, הם שטופים באהבה ללא מִצָּרִים לָאָרֶץ – לַעֲב, לַגִּלִּל, לַמִּדְבָּר-סִינִי, לְסִלַע האדום ולצאלים שבערבה; להמסין המִיבִיש את הַת־העצמות וללילות השחורים ורוֹעֵי-הכוכבים; לחברים שביחידה, לחמי ולענת המתפֿות בבית ולאורות הנשפים הנשארים מאחוריהם לאחר שהם חוצים את הנבול.

מקור התחושה הזאת מִנָּח. מִשְׁלָבִים בו נִדְלָתָה ושלותהיה של ההסתוריה היהודית. רִאקציה לְדִמְיוֹ השלילי של היהודי הנלוּתי, עם הכרת נאִתָה על השתייכותם לַעֲם בעל עצמה רוחנית, הנשרף על קדוּשַׁת-השם והשומר על אמונתו חֲרִף רדיפות ואונקוֹיִצְיוֹת. ומעל לכל – התג"ד ומדינת ישראל. בשני הדברים הללו יש להם מה שלא היה להוריהם – תחושת העורמליות, העצמאות, הממשות שבאחרותם הישראלית, ההקרבה הבלתי-אמצעית לַתִּג"ד, לעֲבָרִים שִׁשְׁבוּ עַל אדמתם ביהודה ובשומרון בימי השופטים, ומלכות בית-דוד. בשבילים

השמיטה הרובה מדי על ידי רב-טוראי לא היתה פרוצדורה רגילה. הר-ציין הסביר לי, כי שרדו בארץ רק שלשים זוגות נשרים ויש לשמר עליהם לבד. נקחדו. בסביבה זו שוכנים שני נשרים. הם מקניעם על סלע תלול – מקום ששועלים וחול-י-בר אינם יכולים להגיע אליו ולטרוף את הנחלים.

נסענו אל צוק-הנשרים. כשהתקרבו ירדנו מהקומנדק ונסינו לגשת בהתבא אל הסלע. אולם הנשר הדונג הבחין בנו והתנשא למרום. ומן רב חלק מאותה פגישה. לז הייתי צריך למצא עתה את מקום בו קעו הנשרים לא הייתי יכול לעשות זאת. אבל קטע אחד מהתמונה נשארה בזכרוני: נשר ממריא, בספירות כנפים כפדות אך נרצחיות, מתרומם בעטל ספירלי, חג ומנבזה, חג ומנבזה, והר-ציין, נשען על רובהו, עוקב אחריז במבטו, לא מבט של סקרנות, גם לא מבט של התפעלות, אלא מבט "מקצועי", בוחן, מבט של מי שרוצה לראות את פרטי-הפרטים, כאלו כדי ללמד ממנו.

המיוחד שבהר-ציין (וגם דבר זה ביסודו הו נחלת כלל בני-דורו)

הוא הצטרף של החל הנעו והנקשה – המטול להנחת אף מעצם הקרב – עם הנפש החולמנית, המנוה של הצנוח בעל הפתחה האדמה עם האפר המוצא ספוק בעבודה אפורה וקשה. תכונות אלו שלכאורה שוררים ביריחו הבדלים קטנים, הן למעשה פטיים שונים לאותם מארים, סגולות היונקות מאותו מקור נפשי. הר-ציין, המתנער עתה עם אשתו וילדיו בבית בודד ליד המבצר הצלבני פאנפ-אל-הואה ומוצא תכח חיים בגדל-פקר, אינו ה"היד" החקלאי של ה"קקל" החקל. אותם השאיפות והמעינים מנחים אותו להצטרף לצנחנים או להמתכר לעבודה מסוכנת כערוצים התלולים של עמק-הירדן.

אני מניח, כי לא רק אנכי, אלא כל מי שצקב אחר מבצעי של מאיר הר-ציין רואה בו לוחם מכלא, מנהיג-קרב למופת. אולם עלי להודות, כי בהצבעי עלי כעל החקל הישראלי בהא הידיעה נעבת לפע לא רק דמותו הקרביית (נבה, שרירי, בלורית עכמה שמוטה על מצחו וחיוך מביש המכסה על המתחיות העיפופות). חרותה בזכרוני פגישתי הראשונה אתו, פגישה שאין לה קשר למלחמה.

אני חושב שזה היה בשנת 1964. סירנו לאורך הגבול המצרי, ליד באריותים. פשטת היו מטלים פגרי נמלים ששרו בהתנשנות עם בראים בפעלה קודמת. על אחת הנבלות המרחקת כמה מאות מטרים מאתנו עמדה צפור שחורה גדולה. רציית לירות בה. כרעתי על ברפי ההרמתי את רובי. אולם עוד לפני שהספקתי לכך כראוי משך מישתו בורתי ונער בי: "מה אתה עושה? זה נשר!"

הסתכלתי לאחורי. מולי עמד מפקד פתח-הסיוח – מאיר הר-ציין. איני זוכר אם כבר הייתי רמטכ"ל או רק ראש אג"ם. מכל מקום